

Non-fungible token (NFT) nedir, ne değildir?

NFT'lerin marka ve telif hakları ile ilişkisi

SERBEST KÜRSÜ

AV. MUTLU
YILDIRIM KÖSE
mutlu.kose@gun.av.tr

AV.
HAVVA YILDIZ
havva.yildiz@gun.av.tr

2021 yılının başından itibaren sıklıkla duyduğumuz Non-Fungible Token'lar (NFT) blockchain (blokzincir) teknolojisini kullanan ve çoğunlukla Ethereum blokzincir yapısında işletilen dijital varlıklardır. NFT'ler müzik, sanat, GIF'ler, sanal oyun öğeleri, videolar, karikatürler gibi gerçek dünyadaki somut birçok nesneyi temsil eden dijital değiştirilemez ve dönüştürülemez tokenlardır. NFT, teknik anlamda varlığın kendisi olmayıp, Token ID ve sözleşme adresinin birleşiminden oluşan özgün kombinasyonu içerir metaveri dosyasıdır.

NFT'ler, kullandığı blokzincir teknolojisi sayesinde dijital bir sertifika/bir kayıt defteri gibi fonksiyon göstermesi, böylece işlem güvenliği sağlaması, işlemlerin dijital ortamda herhangi bir merkezi idare olmaksızın ve hızlı yürütülmesine imkan sağlaması ve elde edilen gelirlerin yüksekliği bakımından fikri hak sahipleri tarafından sıkça tercih edilmektedir. Ayrıca NFT'ler, eser sahiplerine, ilgili NFT'nin takip eden her satışından, sözleşmede belirlenen oranda bir payın kendisine verilmesine de imkan sağlamaktadır.

NFT satın alanların koleksiyon yapma mantığı ile biricik olan dijital varlığa sahip olmak ve yatırım aracı olarak kullanmak için NFT satın aldıklarını söylemek mümkündür.

NFT VE TELİF HAKLARI İLİŞKİSİ

Telif koruması bakımından ilk olarak belirtmek gerekir ki, kural olarak NFT satışı, NFT'ye dönüştürülmüş eser üzerindeki telif hakkı devrini içermez, sadece ilgili NFT format üzerinde kullanım hakkını sağlar. Yani, NFT satın almak aslında bir eserin orijinal bir kopyasını satın almakla eşdeğerdir. Ancak NFT'yi oluşturan hak sahibi isterse, eser sahipliğinden doğan hakların devrini de ilgili şekil şartlarını sağlamak koşuluyla, akıllı sözleşme kapsamına dahil ederek gerçekleştirebilir.

NFT ve telif haklarına ilişkin değerlendirilmesi gereken bir diğer husus da bir eserin NFT'ye dönüştürülmesinin eser sahipliğinden doğan hakların ihlal edip etmediğidir. NFT'yi oluşturma hakkı temelde dijital eserin yaratıcısına ait olmalıdır. Ancak yeterli teknik bilgiye ve erişime sahip olan her kişi blok zincir üzerinde NFT oluşturabilir ve bunları satabilir. Dolayısıyla, bir dijital eserin, bu eser üzerinde hiçbir hak sahibi olmayan bir kişi tarafından NFT'ye dönüştürülmesi ve satışa sunulması da mümkündür. Bu durumda ise genellikle eser sahibinin eserden kaynaklanan bazı mali haklarının ihlal edildiği kabul edilmektedir.

Dünya genelinde mahkemelere taşınan ve basına yansıyan uyuşmazlıklar göz önüne alındığında, bunların çoğunun⁽¹⁾ hak sahibi olmayan kişilerce

NFT'ler hemen her alanda olduğu gibi marka alanında da kendine yer edinmeye başladı. Son zamanlarda başvuru sahiplerinin markalarını tescil ettirmek istediği ilgili mal ve hizmet sınıflarına NFT'leri eklemeye başladığını görüyoruz. Marka hakkı sahipleri Türkiye'de de, dünya genelinde olduğu gibi, gelişen bu teknoloji bakımından stratejilerini nasıl oluşturacakları konusunda daha çok belirliliğe ihtiyaç duyuyor. Bu kapsamda marka tescil başvuruları yapılırken, mal/hizmet listesi kapsamına NFT'lerin de dahil edilmesi, bu yönde yaşanan belirsizlikleri ortadan kaldırabilir ve marka korumasını bu türden varlıklar üzerinde de uygulanabilir kılabılır.

Türkiye açısından değerlendirme ve dikkat edilmesi gereken hususlar

Türkiye'de NFT'ler veya benzer dijital varlıklara özgülenmiş herhangi bir yasal düzenleme henüz oluşturulmamıştır. NFT'lerle ilişkili marka veya telif haklarından kaynaklı bir uyuşmazlığa da rastlanmamıştır. Ancak marka hakkı sahipleri Türkiye'de de, dünya genelinde olduğu gibi, gelişen bu teknoloji bakımından stratejilerini nasıl oluşturacakları konusunda daha çok belirliliğe ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda marka tescil başvuruları yapılırken, mal/hizmet listesi kapsamına NFT'lerin de dahil edilmesi, bu yönde yaşanan belirsizlikleri ortadan kaldırabilir ve marka korumasını bu türden varlıklar üzerinde de uygulanabilir kılabılır. Bunun yanı sıra, henüz bu türden dijital varlıklar için yasal düzenlemelerin yapılmamış olduğu mevcut durumda, en azından marka ve telif haklarını konu edinecek sözleşmeler ve hukuki işlemler bakımından, bu dijital varlıkların da devir, lisans ve diğer işlemlerde dikkate alınması ve sözleşme kapsama açıkça dahil edilmesi faydalı olacaktır.

NFT oluşturularak satışa sunulduğu iddiasından kaynaklandığı görülmektedir. Dolayısıyla, NFT satın almayı düşünenlerin, işlemin telif haklarının devrini içerip içermediği, eserin orijinal olup olmadığı, eserin gerçek hak sahibi tarafından satılıp satılmadığı gibi hususları sorgulaması gerekir.

NFT VE MARKA İLİŞKİSİ

NFT'ler hemen her alanda olduğu gibi marka alanında da kendine yer edinmeye başlamıştır. Son zamanlarda başvuru sahiplerinin markalarını tescil ettirmek istediği ilgili mal ve hizmet sınıflarına NFT'leri eklemeye başladığını görmekteyiz. Örneğin; McDonald's yeni yapmış olduğu marka başvurusunun kapsamına "sanat eseri, metin, ses ve video dosyaları ve NFT içeren indirebilir multimedya dosyaları" mallarını eklemiştir. Bunun yanı sıra, birçok şirket, NFT'ler bakımından

yükselen talepleri karşılamak ve dijital pazar ve sanal evrenlerde (metaverse) ticari faaliyet gösterebilmek için, markalarını taşıyan sanal ürünlerini NFT olarak satışa sunmaya başlamıştır. Örneğin, Gucci⁽²⁾ markalı çantalar NFT şeklinde oluşturulmuş, Burberry⁽³⁾ markasının yer aldığı NFT'ler ise oyun içi öğeler olarak satılmıştır.

NFT'ler marka sahipleri bakımından yeni bir pazar ve fiziksel ürünlerin kimliğini doğrulayan ve işlem güvenilirliği sağlayan bir metaveri dosyası olması nedeniyle taklitte mücadele için güçlü bir araç olarak görülmeye başlanmıştır.

Öte yandan, hak sahibi olmayan kişiler tarafından oluşturulan NFT'ler bakımından ise dünya genelinde çeşitli uyuşmazlıkların ortaya çıkmaya başladığı da görülmektedir. Örneğin Hermes ile Mason Rothschild arasında yaşanan uyuşmazlıkta Mason Rothschild, Hermes'in dünyaca ünlü Birkin çantalarını izinsiz olarak NFT'ye dönüştürüp "MetaBirkins" adıyla OpenSea isimli satış platformunda satışa sunmuştur.⁽⁴⁾ Hermes ise Birkin markalarına dayanarak, marka hakkına tecavüz ve markanın sulandırılması gerekçeleriyle Rothschild'e dava açmıştır. Benzer bir diğer uyuşmazlıkta ise, Nike, bir pazar yeri platformu olan StockX'e, satışa sunduğu NFT'lerin Nike ürünlerinin ismi ve görselleri ile ilişkilendirilmiş olması nedeniyle marka hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle dava açmıştır.⁽⁵⁾

Henüz sonuçlanmayan bu davalardaki gelişmeler ilerleyen günlerde marka hukuku ve NFT ilişkisi, NFT'lerin fikri mülkiyet hakları bakımından ele alınışı ve mevcut fikri mülkiyet düzenlemelerinin bu teknolojiler bakımından nasıl uygulama alanı bulacağı konularında bizlere yol gösterecektir.

1- Örneğin ROC-A-FELLA RECORDS, INC. ve Damon Dash Case 1:21-cv-05411-JPC ve Quantin Tarantino ve Miramax Yapım Şirketi- "Pulp Fiction" uyuşmazlığı
2- <https://www.artnews.com/artnews/market/gucci-nft-auction-christies-1234594632/>
3- <https://www.coindesk.com/markets/2021/08/04/british-fashion-brand-burberry-releases-first-nfts/>
4- <https://www.thefashionlaw.com/hermes-names-metabirkins-creator-in-trademark-lawsuit/>
5- <https://www.theverge.com/2022/2/10/22925252/nike-stockx-shoe-lawsuit-vault-nft-trademark-infringement>